

Uzdravení Slepého od narození (Jan 9, 1 - 41) výklad

- ¹Cestou uviděl člověka, který byl od narození slepý.
- ²Jeho učedníci se ho zeptali: „Mistře, kdo se prohřešil, že se ten člověk narodil slepý? On sám, nebo jeho rodiče?“
- ³Ježíš odpověděl: „Nezhřešil ani on ani jeho rodiče; je slepý, aby se na něm zjevily skutky Boží.
- ⁴Musíme konat skutky toho, který mě poslal, dokud je den. Přichází noc, kdy nikdo nebude moci pracovat.
- ⁵Pokud jsem na světě, jsem světlo světa.“
- ⁶Když to řekl, plivl na zem, udělal ze sliny bláto, potřel slepému tím blátem oči
- ⁷a řekl mu: „Jdi, umyj se v rybníce Siloe.“ (To jméno znamená ‚Poslaný‘.) On tedy šel, umyl se, a když se vrátil, viděl.
- ⁸Sousedé a ti, kteří jej dříve vídali žebrat, se ptali: „Není to ten, kdo tu sedával a žebral?“
- ⁹Jedni říkali: „Je to on.“ Jiní pak: „Není, ale je mu podoben.“ On sám řekl: „Jsem to já.“
- ¹⁰I řekl mu: „Jak to, že se ti otevřely oči?“
- ¹¹Odpověděl: „Člověk jménem Ježíš udělal bláto, potřel mi oči a řekl mi: Jdi k Siloe a umyj se! Šel jsem tedy, umyl jsem se a vidím.“
- ¹²Řekli mu: „Kde je ten člověk?“ Odpověděl: „To nevím.“
- ¹³Přivedou toho, který byl dříve slepý, k farizeům;
- ¹⁴toho dne, kdy Ježíš udělal bláto a otevřel mu oči, byla totiž sobota.
- ¹⁵Proto se ho farizeové znovu dotazovali, jak nabyl zraku. A on jim řekl: „Položil mi bláto na oči, umyl jsem se a vidím.“
- ¹⁶Někteří z farizeů říkali: „Ten člověk není od Boha, protože nezachovává sobotu.“ Jiní naopak říkali: „Jak by mohl hříšný člověk činit taková znamení?“ A došlo mezi nimi k roztržce.
- ¹⁷Řekli tedy znovu tomu slepému: „Za koho ty jej pokládáš, když ti otevřel oči?“ On odpověděl: „Je to prorok.“
- ¹⁸Židé nevěřili, že byl slepý a že prohlédl, dokud si nezavolali jeho rodiče
- ¹⁹a nezeptali se jich: „Je to váš syn, o němž říkáte, že se narodil slepý? Jak to, že nyní vidí?“
- ²⁰Rodiče odpověděli: „Víme, že je to náš syn a že se narodil slepý.
- ²¹Jak to, že nyní vidí, to nevíme, a kdo mu otevřel oči, také nevíme. Jeho se zeptejte, je dospělý, ať mluví sám za sebe!“
- ²²To řekli jeho rodiče, protože se báli Židů, neboť Židé se již usnesli, aby ten, kdo Ježíše vyzná jako Mesiáše, byl vyloučen ze synagogy.
- ²³Proto řekli jeho rodiče: Je dospělý, zeptejte se ho!
- ²⁴Zavolali tedy ještě jednou toho člověka, který byl dříve slepý, a řekli mu: „Vyznej před Bohem pravdu! My víme, že ten člověk je hříšník.“
- ²⁵Odpověděl: „Je-li hříšník, nevím; jedno však vím, že jsem byl slepý a nyní vidím.“
- ²⁶Řekli mu: „Co s tebou učinil? Jak ti otevřel oči?“
- ²⁷Odpověděl jim: „Již jsem vám to řekl, ale vy jste to nevzali na vědomí. Proč to chcete slyšet znovu? Chcete se snad i vy stát jeho učedníky?“
- ²⁸Osopili se na něho: „Ty jsi jeho učedník, ale my jsme učedníci Mojžíšovi.
- ²⁹My víme, že k Mojžíšovi mluvil Bůh, o tomhle však nevíme, odkud je.“
- ³⁰Ten člověk jim odpověděl: „To je právě divné: Vy nevíte, odkud je – a otevřel mi oči!
- ³¹Víme, že hříšníky Bůh neslyší; slyší však toho, kdo ho ctí a činí jeho vůli.
- ³²Co je svět světem, nebylo slycháno, že by někdo otevřel oči slepého od narození.
- ³³Kdyby tento člověk nebyl od Boha, nemohl by nic takového učinit.“
- ³⁴Odpověděli mu: „Celý ses narodil v hříchu, a nás chceš poučovat?“ A vyhnali ho.
- ³⁵Ježíš se dověděl, že ho vyhnali; vyhledal ho a řekl mu: „Věříš v Syna člověka?“
- ³⁶Odpověděl: „A kdo je to, pane, abych v něho uvěřil?“

- ³⁷Ježíš mu řekl: „Vidíš ho; je to ten, kdo s tebou mluví.“
- ³⁸On na to řekl: „Věřím, Pane,“ a padl před ním na kolena.
- ³⁹Ježíš řekl: „Přišel jsem na tento svět k soudu: aby ti, kdo nevidí, viděli, a ti, kdo vidí, byli slepí.“
- ⁴⁰Farizeové, kteří tam byli, to slyšeli a řekli mu: „Jsme snad i my slepí?“
- ⁴¹Ježíš jim odpověděl: „Kdybyste byli slepí, hřích byste neměli. Vy však říkáte: Vidíme. A tak zůstáváte v hříchu.“

Tento příběh navazuje na předchozí 8. kapitolu, ve které Ježíš říká: „Já jsem světlo světa; kdo mě následuje nebude chodit ve tmě, ale bude mít světlo života“. Tento příběh není jen vyprávěním o uzdravení slepého, je teologickou diskusí o příčinách nemoci a vlastním smyslu zázračného uzdravení. Proto se neuvádějí okolnosti, ani místo a čas. Čteme pouze: „*Ježíš uviděl cestou člověka, který byl od narození slepý.*“ Podobně jako v 5. kapitole, ve které Jan popisuje uzdravení muže, který byl 38 let ochrnulý a neměl žádnou vyhlídku na uzdravení, tak i zde upozorňuje výraz „slepý od narození“ na závažnost onemocnění a na lidskou bezvýchodnost ohledně uzdravení. Než ale Ježíš slepce uzdraví, dochází ke zmíněné teologické diskusi o příčinách nemoci a vlastním smyslu uzdravení.

Jeho učedníci se ho zeptali: „Mistře, kdo zhřešil: on sám, nebo jeho rodiče, že se narodil slepý?“

Učedníci se domnívají, stejně jako Židé, že nemoc je zapříčiněna hříchem, že je Božím trestem za zločin vlastní nebo rodičů. Zvláště tělesné postižení dětí bylo rabíny považováno za Boží trest pro rodiče, kteří hřešili. Bylo rozšířeno přesvědčení, že Bůh odměňuje dobro a trestá zlo. Toto mínění se opíralo o jednostranný výklad slov z Druhé knihy Mojžíšovy: „Stíhám vinu otců na synech do třetího i čtvrtého pokolení“. Již ve Starém zákoně, v knize Jeremiáš, (31,29n) se však praví: „V oněch dnech už nebudou říkat: „Otcové jedli nezralé hrozny a synům trnou zuby, nýbrž každý zemře pro vlastní nepravost. Každému, kdo jí nezralé hrozny, budou trnout zuby.“ Tuto představu potvrzuje i prorok Ezechiel v 18. kapitole. Předpoklad však byl hluboce zakořeněn.

Proto se učedníci hned ptají: „Kdo zhřešil“? Jako by bylo samozřejmé, že příčinou každé nemoci musí být určitá vina.

Ježíš odpověděl: „Nezhřešil ani on, ani jeho rodiče, ale mají se na něm zjevit Boží skutky. Musíme konat skutky toho, který mě poslal, dokud je den. Přichází noc, kdy nikdo nebude moci pracovat. Pokud jsem na světě, jsem světlo světa.“

Ježíš tento názor jednoznačně odmítá. Podstatná není otázka viny, ale na slepci se má zjevit spásná Boží vůle. Ježíš nezkoumá příčinu nemoci, ale hledí k cíli: proč je tento slepec uzdraven? Na jeho uzdravení se má ukázat, že Ježíš je nejen divotvůrce, který dokáže slepé učinit vidoucími, ale že je také „světlem světa“, jehož prostřednictvím mohou lidé přijmout pravý, smysluplný život, jestliže se tomuto světlu otevřou. Při plnění tohoto úkolu Ježíš naráží na odpor. Moc temnoty, nevíra se pokusí splnění úkolu zabránit tím, že Ježíše, „světlo světa“, zabije. Proto je třeba konat skutky, „dokud je den“.

Nejde tedy jen o tělesnou slepotu. Jde o spor mezi zjevením Krista a vírou na jedné straně a nevírou na straně druhé.

Teprve nyní se Ježíš obrací na slepce:

„Plivl na zem, udělal ze sliny bláto, potřel mu tím blátem oči a řekl: „Jdi se umýt v rybníku Siloe“ – to slovo znamená „Poslaný“. Šel tedy, umyl se, a když se vrátil, viděl.“

Ve starověku byly sliny považovány za lék. Procedura smísení slin s blátem poukazuje nejen na Ježíšovu lidskou náklonnost k nemocnému, ale později poslouží jako důkaz, že Ježíš porušuje sobotu.

„Sousedé a ti, kteří ho dříve vídali žebrat, se ptali: „Není to ten, který tu sedával a žebral?“ Jedni tvrdili: „Je to on.“ Jiní říkali: „Není, ale je mu podobný.“ On řekl: „Jsem to já“Člověk jménem Ježíš udělal bláto, pomazal mi oči a řekl: „Jdi k Siloe a umyj se! Šel jsem tedy, umyl se a vidím“.

Uzdravený vzbuzuje nejprve pozornost a údiv sousedů a známých, kteří částečně pochybují o jeho totožnosti. Ale velmi rychle se diskuse zaměřuje na nepřítomného divotvůrce, na „člověka jménem Ježíš“.

Ptali se ho: „Kde je ten člověk?“ Odpověděl: „To nevím“. Přivedli toho bývalého slepce k farizeům. Ten denbyla sobota. Také farizeové se ho znovu vyptávali, jak nabyl zraku....Někteří farizeové říkali: „Ten člověk není od Boha, protože nezachovává sobotu.“ Jiní ale namítali: „Jak by mohl hříšný člověk dělat takové zázraky?“ A nemohli se dohodnout. Znovu se tedy zeptali toho slepého: „Co ty o něm říkáš, když ti otevřel oči?“ On odpověděl: „Je to prorok“.

Příběh pokračuje jakoby soudním jednáním, při kterém však není přítomen obžalovaný. Jde totiž o otázku: kdo je tento Ježíš? Uzdravený se stává Ježíšovým svědkem. Opět se dostáváme do situace, ve které se nacházeli křesťané v židovském prostředí. Stále znovu museli před Židy, zvláště před židovskými úřady, vydávat svědectví o své víře v Ježíše. Uzdravený slepec je symbolem křesťana, který se teprve skrze víru v Ježíše stal „vidoucím“. V určitém smyslu však zastupuje, jako každý věřící, i svého tělesně nepřítomného Pána. Způsob, jakým je výslech veden, dává vytušit, jakými argumenty a prostředky se každá strana snažila získat přívržence, popř. zabránit lidem přejít ke skupině protivníků.

Celá záležitost je zde věcí odborníků v teologii, farizeů, protože k uzdravení došlo v sobotu. Po několika otázkách, které jsou adresovány uzdravenému, dospívají někteří rychle k úsudku: „Ten člověk není od Boha, protože nezachovává sobotu.“ Ale proč ho tedy byl schopen uzdravit – namítají druzí! Copak by Bůh mohl být s hříšníkem, který porušuje sobotu? Také uzdravený později argumentuje: „Víme, že hříšníky Bůh nevyslyší, ale slyší toho, kdo je zbožný a plní jeho vůli“. Člověka, který ho uzdravil, nazývá prorokem.

Židé však tomu nechtěli věřit, že byl slepýa zavolali rodiče...a zeptali se jich: „Je to váš syn, o kterém vy říkáte, že se narodil slepý? Jak to, že teď vidí...odpověděli: „Víme, že je to náš syn a že se narodil slepý. Ale jak to přijde, že teď vidí, to nevíme, a kdo mu otevřel oči, to my nevíme. Zeptejte se jeho. Je dospělý, ať mluví sám za sebe. ...báli se židů. Židé se usnesli, aby každý, kdo Ježíše vyzná jako Mesiáše, byl vyloučen ze synagogy“.

Privolaní rodiče jako by nic nevěděli a ze strachu před následky nechtějí mít s touto záležitostí nic společného. Evangelista uvádí důvod jejich strachu. Okolo roku 90 se židovské autority rozhodly, že vyloučí z židovského náboženského společenství všechny, kdo veřejně vyznají Ježíše jako Mesiáše. Takové vyloučení mohlo mít pro postižené nejen náboženské, ale také sociální důsledky.

Protože výslech rodičů nevedl k žádnému výsledku, dotazují se farizeové znovu uzdraveného. Používají biblickou zaklínací formuli, která je uvedena v knize Jozue (Joz 7,1) a které se používalo, když měl být někdo přinucen mluvit pravdu:

„Vzdej Bohu chválu!“ My víme, že žen člověk je hříšník. “ On odpověděl: „Zda je hříšník, to nevím, ale vím, jedno: že jsem byl slepý, a teď vidím. “ “Už jsem vám to řekl, ale jako byste to neslyšeli. ... Chcete se snad i vy stát jeho učedníky? Osopili se na něj: „Ty jsi jeho učedník: My jsme učedníci Mojžíšovi. My víme, že k Mojžíšovi mluvil Bůh, o tomhle však nevíme, odkud je ... Odpověděl: „to je skutečně divné, že nevíte, odkud je – a otevřel mi oči. Víme, že hříšníky Bůh nevyslyší, ale slyší toho, kdo je zbožný a plní jeho vůli. ... Kdyby tento člověk nebyl od Boha, nic by nedokázal. “

Tento druhý výslech je plný emocí. Proti konkrétní skutečnosti – uzdravenému člověku – se stavějí teologické názory spojené s předsudky, domýšlivostí a neschopností otevřít se něčemu novému. Prostý, teologicky nevzdělaný žebrák, který byl dříve slepý, přivádí svými nekomplikovanými, výstižnými argumentacemi původní sebejistotu teologů do nesnází. Vidíme jejich bezradnost podle stále se opakujících otázek. Když se jich uzdravený zeptá, proč se stále dotazují na jedno a totéž, zda chtějí být také Ježíšovými učedníky, přestávají se ovládat a reagují nadávkami.

Dovolávají se své moudrosti a postavení. Jsou přece Mojžíšovými učedníky. Kdyby však následovali Mojžíše, dovedl by je k Ježíšovi. Jan to připomíná ve svém evangeliu už v 5. kapitole, kde Ježíš na adresu Židů říká: „Kdybyste opravdu uvěřili Mojžíšovi, věřili byste i mně, neboť on psal o mně“.

Odpověď farizeů *nevíme, odkud je* představuje neúmyslné přiznání, že skutečně neznají Ježíšův původ, nevědí, že je od Boha. Jsou slepí vůči Božímu zjevení.

Poslední odpověď uzdraveného je shrnutím dosavadní diskuse, krátkým teologickým ospravedlněním Ježíše, proti kterému nemohou protivníci už nic namítnout, protože používá jejich vlastních argumentů: Bůh vyslyší každého, kdo koná jeho vůli, nikoli však hříšníka. Jestliže Ježíš zázračně slepce uzdravil, potom je Bůh s ním a není hříšným narušitelem soboty.

Řekli mu: „V hříších ses celý narodil – a ty nás chceš poučovat?“ A vyhnali ho.

Protivníci jsou v koncích se svými teologickými argumenty, uchylují se k hanobení a k autoritářským zásahům. Obviní uzdraveného slepce, že je hříšník, a vyženou ho.

Ježíš se dověděl, že ho vyhnali; vyhledal ho a řekl mu: „Věříš v Syna člověka?“ Odpověděl: „A kdo je to, Pane, abych v něho uvěřil?“ Ježíš mu řekl: „Viděls ho: je to ten, kdo s tebou mluví.“ On na to řekl: „Věřím, Pane!“ a padl před ním na kolena.

Jakmile se uzdravený osvědčil jako neohrožený Ježíšův svědek a obhájce, dochází k opětovnému setkání s Ježíšem. Tento muž urazil od prvního setkání dlouhou duchovní cestu, jak to ukazují výpovědi o Ježíšovi. Postupně říká o tom, kdo ho uzdravil: je to „člověk jménem Ježíš“, později „prorok“ a nakonec tvrdí, že Ježíš „plní Boží vůli“, že je „od Boha“. Oči se mu otevíraly stále víc, takže se stal skutečně vidoucím. Jeho kladnou odpověď na Ježíšovu otázku, zda věří v Syna člověka, je třeba chápat jako souhrnné, plnohodnotné vyznání víry.

V závěrečných verších kapitoly se vyměnily role. Slepec se stává vidoucím, a to ve dvojitým smyslu, farizeové se stávají slepými.

Ježíš prohlásil: „Přišel jsem na tento svět soudit: aby ti, kdo nevidí, viděli, a kdo vidí, oslepli.“ Slyšeli to někteří farizeové, kteří byli u něho, a řekli mu: „Jsme snad i my slepí?“ Ježíš jim odpověděl: „Kdybyste byli slepí, neměli byste hřích. Vy však říkáte: Vidíme. Proto váš hřích trvá.“ Tváří v tvář Ježíšovu zjevení se lidé musejí rozhodnout, zda Ježíšovi umožní, aby jim „otevřel oči“, to znamená, zda ho s vírou přijmou jako „světlo života“, nebo zda chtějí setrvat ve slepotě a temnotě nevíry. K tříbení dochází vždy tam, kde se lidé setkávají s Ježíšem a jeho slovem. Není to ovšem Ježíš, kdo soudí člověka, nýbrž člověk soudí sám sebe svým rozhodnutím.

Příběh o uzdravení slepého od narození v 9. kapitole Janova evangelia je klasickým příkladem symbolického vyjadřování o „vidění“ a „víře“, o slepotě a neschopnosti uvěřit. Užívá se zde ustálené formy vyprávění.

Také my víme, že si lidé v určitých situacích poslouží odpovídajícím způsobem vyjadřování. Kdo třeba srovnává úmrtní oznámení, zjistí, že jsou většinou podobná, ačkoli se v jednotlivostech liší. Charakter takových projevů souvisí se situací, ve které se ho užívá. Mluví se proto někdy o „postavení v životě“ nebo „zasazení do života.“

Ustálený způsob vyjadřování byl běžný u mnoha autorů Starého i Nového zákona. Pro výklad z toho vyplývá, že autoři nechtěli sestavit přesný protokol o dané události. Autor použil určité formy vyprávění, aby tak vyjádřil pravdu, kterou chtěl lidem zvěstovat.

První křesťané používali této formy při křestní katechezi. Také při výměně názorů se s Židy v synagoze. Na mnoha místech v Janově evangeliu vystupují Židé jako ti, kdo Ježíšovi nerozumí, kdo mu chystají nepříjemnosti, odporují mu, pronásledují ho, chtějí ho kamenovat a připravují jeho odstranění. Čteme o tom v kapitole 1., 5., 7., 8., 10., 18. a 19. Existuje však také několik zmínek o tom, že kvůli Ježíšovi vznikaly „roztržky mezi lidem“ a „že celý svět se vydal za ním“. Upozorňuje nás to na velmi důležitou skutečnost. Pojmeme „Židů“ nemůže být míněn celý židovský národ, ale jen vrstva židovských vůdců. Na mnoha místech vyplývá z kontextu, že pojem „Židů“ označuje farizeje či židovské autority. Ti jsou v Janově evangeliu Ježíšovými protivníky. Jsou to obvykle lidé, kteří mají mocenské postavení. Zároveň čteme na několika místech Janova evangelia, že pronásledováním ze strany „Židů“, trpí nejen Ježíš, ale také jeho přívrženci – někteří se neodvažují přiznat k Ježíšovi na veřejnosti či přidat se k němu „ze strachu před Židy“. Poměry z doby, kdy vznikalo Janovo evangelium, se promítají v čase nazpět – do doby Ježíšova života.

Vedle „Židů“ se v Janově evangeliu objevuje jako protivník Ježíšův a jeho učedníků také „svět“. Za ním se skrývá „vládce tohoto světa“ jako skutečný strůjce nepřátelství.

Jak vysvětlit toto převážně negativní posuzování Židů v Janově evangeliu? Vedle teologických důvodů jsou zde i důvody historické. Musíme připomenout, že Janovo evangelium vznikalo ve letech 90 až 100 po Kristu. Svědčí proto spíš o době svého vzniku než o historických poměrech Ježíšovy doby.

Z židovských skupin Ježíšovy doby se po dobytí Jeruzaléma a zničení chrámu v roce 70 po Kristu zachovala jen strana farizeů. Pod jejich vlivem se židovstvo začalo po roce 70 znovu dávat dohromady a hledat novou totožnost, která měla svůj základ a jádro v Mojžíšově zákoně a

„tradicích otců“. Křesťanské obce tedy stály proti posilněnému, poměrně jednotnému židovstvu pod vedením farizeů. Mezi těmito dvěma skupinami docházelo stále častěji k teologickým sporům. Pro židovstvo nešlo v tomto sporu o nic menšího než o základy víry, neboť křesťané si chtěli nárokovat výlučně pro sebe podstatné prvky židovského dědictví: víru v jednoho Boha, Zákon s jeho zaslíbeními a mesiánská očekávání. S židovskou tradicí byl nesmiřitelný především Ježíšův požadavek, podle kterého On jediný může zjevovat s konečnou platností Boha a je jediným zplnomocněným učitelem.

Židovská strana nevedla spor pouze pomocí teologických argumentů. Janovo evangelium ukazuje, že tam, kde mělo židovstvo mocenské prostředky, byly křesťanské obce vystaveny pronásledování a útlaku. Jsou zde zmínky o vyloučení ze synagogy. Právě v 9. kapitole při uzdravení slepého od narození se rodiče báli Židů, „neboť Židé se již usnesli, aby ten, kdo Ježíše vyzná jako Mesiáše, byl vyloučen ze synagogy.“ Oběma stranám šlo o přežití. Židé se opírali o Mojžíšovu autoritu. Popírat toto jejich postavení bylo jedním z nejostřejších útoků na základy židovství.

Janovo evangelium však nevede žádnou „protižidovskou polemiku“. Jde v něm o teologický spor. Jestliže se chceme vyhnout zbytečným nedorozuměním, bylo by vhodné a zároveň výstižnější mluvit namísto o „Židech“ o „protivnících“.

Ježíšův vztah, popř. vztah Janovy obce, k židovství není však líčen pouze negativně. Ježíšova odpověď Samaritánce ve čtvrté kapitole (4, 22) – „Vy uctíváte, co neznáte; my uctíváme, co známe, neboť spása je ze Židů“ – svědčí o pozitivním postoji. Na mnoha místech je také řeč o „Židech“, kteří uvěřili v Ježíše, např. v osmé kapitole (8, 31): „Ježíš řekl Židům, kteří mu uvěřili: „Zůstanete-li v mém slovu, jste opravdu mými učedníky – nebo v jedenácté kapitole (11, 45): „Mnozí z Židů, kteří přišli k Marii a viděli, co Ježíš učinil, uvěřili v něho.“

Výraz „slepý od narození“ znázorňuje člověka, jehož slepota vyplývá z jeho přirozenosti. Co chce Jan říci? Asi toto: my všichni jsme od přirozenosti slepí – do té doby, než uvěříme v Ježíše. Evangelista převzal tento motiv uzdravení slepého ze staré tradice. Sestavil příběh, aby symbolicky znázornil své myšlenky: „Ježíš je světlo světa; přišel na tento svět, aby soudil – aby ti, kdo nevidí, prohlédli a ti, kdo vidí, se stali slepými.“ Celé vyprávění slouží jeho zvěsti. Jde o vyjádření historické události hlásáním. Historický základ nemůže být popřen. Jan nazývá Ježíšovy zázraky znamením. Jsou znamením přítomnosti a působení Mesiáše.

Zde se může vynořit otázka: Jak se stát vidoucím? Obrátíme svou pozornost k 17. verši: „Znovu se tedy zeptali toho slepého: Co ty o něm říkáš, když ti otevřel oči?“ Otázka uzdravenému, který byl slepý od narození, se stává podnětem k otázce o Kristu, jak to ukazuje další rozhovor s farizeji a Ježíšův dialog s uzdraveným. Jde o otázku, odkud Ježíš je. Uzdravený mluví nejprve o Ježíšovi jako o proroku. Když se ho Ježíš táže – „věříš v Syna člověka?“ – uzdravený se ptá – „a kdo je to, pane, abych v něho uvěřil?“ – Ježíš odpovídá: „Viděls ho: je to ten, kdo s tebou mluví.“ A uzdravený řekne: „Věřím, Pane“. V tomto vyznání dosahuje Janova zpráva svého vrcholu a cíle. K uzdravení dochází vždy v souvislosti s vírou uzdraveného nebo jeho průvodců, ve spojení s jeho otevřeností vůči Ježíšovu poslání. Lidé slepí od narození nejsou fyzicky nevidoucí, ale ti kteří neuvěřili v Ježíše.

Zázraky sice vzbuzují víru, ale nikoho nenutí. Farizeové zůstávají duchovně slepí. Zázrak nemůže víru vynutit. Předpokládá sice víru, nikoli však nějakou všeobecnou víru, ale víru, že v Ježíšovi přišlo na tento svět Boží království a Ježíš je svými zázraky potvrzuje a zvěstuje. Lze říci, že Ježíšovy zázraky mají charakter pozvání k rozhodnutí. Totéž platí dodnes.

Proto se snad dnes můžeme tázat:

Je pro nás víra světlem nebo souborem povinností, které nám nedají spát? Vnímáme s její pomocí správněji a zřetelněji přírodu, dějiny, druhé lidi, sami sebe?

Kristus byl poslán dovršit dílo spásy. Patří k tomu také osvícení člověka. Nejde však o světlo rozumu. Jestliže se Kristus prohlašuje za světlo světa, dává tak najevo, že se v něm naplňují starozákonní zaslíbení o osvícení těch, kdo bydlí v temnotách.

Křest je svátostí, která otevírá člověka světlu zjevujícího se Boha. Je proto některými Otcí nazýván osvícením. Např. Klement Alexandrijský píše: „Křtem jsme osvíceni... Křest se nazývá osvícením, jehož prostřednictvím spatříme svaté a spásonosné světlo, to znamená, že budeme vidět Boha.“

Můžeme se také tázat:

Považujeme se spontánně za vidoucí? Kdo z nás pomyslí na nebezpečí zaslepenosti hříchem, kterou předpokládáme u farizeů? Milost víry se může stát soudem, jestliže člověk ztratí v poutech hříchu schopnost rozhodovat se pro dobro, tedy pro Boha. Tato milost zavazuje ke neustálé otevřenosti vůči Pánu. Nejsme slepí vůči Boží prozřetelnosti, vůči znamením Boží lásky v našem životě, vůči druhým lidem?

V církvi byli a stále jsou lidé, kteří se ve své zaslepenosti domnívají, že musí vylepšovat Ježíšovo dílo. Jedni vytvářejí gheto, odsuzují vše cizí a údajně bojují za evangelium. Druzí se přizpůsobují současnému světu natolik, že se stávají slepými pro podstatu Ježíšovy zvěsti. Jednostranné zaměření na společenství mezi lidmi přehlídá nezbytné spojení jednotlivce s Bohem, spojení, které je třeba stále oživovat modlitbou v tichu.

A nakonec se můžeme ještě tázat, jak tomu je s naším vztahem k utrpení. Napadá nás spontánně v případě nějakého trápení, které nás postihne: Copak jsem si něco takového zasloužil? Musím vidět takovou situaci pouze negativně? Nemůže se také v utrpení projevit Bůh, který dokáže vést k cíli – na vyšší stupeň víry, důvěry a poznání?